

Büyüklerimizin “meslek erbabı” diye ifade ettikleri kıymetli kişilerle yapmakta olduğum röportajlarımın yanı sıra arşivimdeki inceleme araştırma yazılarımı da sırasıyla teker teker bitirme gayreti içindeyim.

116 sayfalık “Dr. Güzin Poffet-Tamaç’ın Ardından Sandoz Türkiye Anılarımla Bir Devir”, 46 sayfalık “Halit Kıvanç ile Pertevniyal Lisesi ve Pertevniyal Valide Sultan Perspektifi” yazılarımı tamamlamış, yayına girmişti. 104 sayfalık “Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ten Teşekkür Mektubu Alan Nurettin Bekiroğlu Eniştemiz ve Galatasaray Lisesi’ndeki Resim ve Marangozhâne Atelyesi ile Ülkemiz Sanat, Spor, Bilim, Kültür ve Tarihine Çok Yönlü Bakış - Cumhuriyetimizin 100. Yılı Özel” yazımı da bitirmiş, on gün içinde yayına girecekti. RE Books Arts’a kayıt edilmişlerdi.

“**Katman Katman Suadiye** - Ahmet Cevdet Paşa” yazımın üzerinde çalışıyorum. “Değişen dünya mimari eğilimleri ile değişmekte olan İstanbul Suadiye Çatalçeşme’deki apartmanımızı kaleme almak istedim. Gelecek nesillere bu değişimin penceresinden kent kültürünü, yaşamışlıkları yansıtabilmek amacıyla içgüdüsel. Yaşam da arkeoloji gibi katman katman. Bölge aynı, mimarî farklı, yaşayan kişiler gibi. Adliye Nâzırı Ahmet Cevdet Paşa arazisi ile başlıyor yazım. Eşi Advîye Rabia Hanım. Tahsin Coşkan. Vasfi Rıza Zobu... Apartmanımızda Salah Bırsel ve eşi Jale Bırsel. Feriha Sanerk. Mustafa Kafalı ve eşi Sevgi Kafalı yaşamışlar.” ifadelerimle başlayan yazım olgunlaşma aşamasındaydı. Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal hocamı yad ederek arkeolojiye atıfta bulunmuştum.

22 Temmuz Cumartesi gecesi ve ertesi sabah, Levent'teki çalışma odamda ilgili kitapları incelerken çok güzel bir sürprizle karşılaştım. Önce Müfit Ekdal'ın kitaplarını taradım. Zira Dr. Müfit Ekdal, babasından itibaren yaşadığı, bildiği Kadıköy'ü, konaklarını, yaşamını aktarmaktaydı kitaplarında. Sanıyorum babam ile de tanışmış, görüşmüşlerdi ki babam Müfit Bey'in telefonunu yazmış bir kitabının içine. Sonra Prof. Dr. Yıldız Demiriz'in kitaplarını tekrar gözden geçirdim. Yıldız teyzenin bir kitabında 1938 yılında çekilmiş **Nişantaşı Kız Ortaokulu'ndaki Resim öğretmeni İhsan Rıza Hanım** ile öğrenciler fotoğrafı crop'lanmıştı. Bir heyecanla Naile Hanım'ın kitabından aklımda kalan fotoğrafa baktım ki fotoğraf aynı fotoğraf.

Bu mutlulukla; "Kıymetli anneniz, Prof. Dr. Yıldız (Demiriz) teyzenin Nişantaşı Kız Ortaokulu'ndan sınıf arkadaşı. Resim öğretmeni İhsan Rıza Hanım. Aynı fotoğraf bana hediye kitabında var. Demiriz ailesi, Prof. Dr. Hüsnü Demiriz babamın çok yakın arkadaşı idi. Eşi Ümran teyze de Nişantaşlı idi. Oğlu Prof. Dr. Mete Demiriz çocukluk arkadaşım. Halası Yıldız teyze vefat ettiğinde bana kitaplarını hediye etti Mete, babası Hüsnü amcadan yadigâr botanik ile ilgili mühür ile. Hayat ne ilginç. Nur içinde yatsınlar" ifadelerimi Cengiz Akıncı Bey ile paylaştım.

Cengiz Bey'in; "Rengigül Hanım nazik paylaşımınız için çok teşekkür ederim. Evet, hayat çok ilginç tesadüflerle dolu; Müze Gazhane'deki sergi 4 Nisan'da açıldı. Ben açılıştan sonra, bazı çok değerli dostlara refakat etmek üzere 6 - 7 kez sergi salonuna gittim. Ve inanın her gittiğimde, annemi çeşitli yıllarda ve vesilelerle tanışmış olan, sergiyi gözleri dolu dolu ziyaret eden ve "çok duygulandım" diyen birçok ziyaretçi ile muhatap oldum. Rahmetli gerek öz annesi, gerekse kendisine anne diye hitap ettiği babasının ikinci eşinden aldığı çok sağlam Çerkes terbiyesi gereği; gerçekten nazik, kibar, çok ketum, alçak gönüllü, zarif bir kadındı. Nişantaşı Kız Ortaokulu'nda birlikte okuduğu sınıf arkadaşları arasında dostunuz Yıldız Hanım'ın dışında, Helavet Baban (Yaşar Kemal'in ikinci eşi Ayşe Semiha Baban'ın annesi, ayrıca dönemin ve okulun çok sıkı İngilizce öğretmeni Nesteren Hanım'ın kızı) ve ünlü sinema ve tiyatro sanatçısı Lale Oraloğlu da bulunmaktadır. Aynı dileklerle, iyi bir hafta sonu geçirmenizi dilerim" ifadeleri beni daha da mutlu etti.

Kıymetli tiyatro sanatçımız Lale Oraloğlu Hanım “Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ten Teşekkür Mektubu Alan Nurettin Bekiroğlu Eniştemiz ve Galatasaray Lisesi’ndeki Resim ve Marangozhâne Atelyesi ile Ülkemiz Sanat, Spor, Bilim, Kültür ve Tarihine Çok Yönlü Bakış - Cumhuriyetimizin 100. Yılı Özel” yazımda Talat Kurt ile “Galatasaray’da Kürek”te geçmekte. Ne kadar yetenekli imiş, insan gurur duyuyor. Aynı yazıda Naile Hanım’ın ders aldığı Léopold Lévy, Safder Tarım ile geçmekte. Ve tabii Galatasaray Resim Sergileri de diğer önemli bir konu o dönemin sanatına ki Naile Hanım’ın etkilendiği Zeki Kocamemi de bu sergilere katılmış.

Semiha (Baban) Hanım da 1980 yılından itibaren hayatımın her evresinde yaşamaya devam ediyor. Rahmetli zarif annesi Halavet Hanım’ı ve babası Selim Bey’i tanıdım, Yaşar Kemal gibi ancak ne yazık ki Nesteren Hanım’ı tanımadım. Bir şık ve zarif Viyana anısı hafızamda Semiha Hanım’ın anlattığı, sanırım anneannesiydi. Üç nesil ACG’li diye kayıtlarımda. Nesteren (Sâdık) Aygen Hanım, Mekteb-i Sultani ve Mülkiyeli Şeyh-ül Muharririn (Gazetecilerin Duayeni) Mahmud Sâdık Bey* ile Cevvale Hanım’ın kızı. Eşi Ahmet Selim Bey. Damadı Selim Baban Bey. Selim Bey ve abisi Cihat Baban Bey de Galatasaray Lisesi mezunu. Siyaset ile meşgul olan babamın babası Eyüp Yaltırık, İstanbul Üniversitesi’nin Horhor’daki Suphi Paşa Konağı’nda ilk işe başladığımda “Semiha Hanım Cihat Baban’ın nesi oluyor?” diye sormuştu ve “Çok kıymetli bir devlet adamımız” demişti. Amcası Ord. Prof. Dr. Şükrü Baban da çok kıymetli bir iktisat hocasıydı.

24 Temmuz, Pazar günü Levent’ten stüdyoya uğradık. İşlerimizi bitirdik. Ersin’e stüdyodan Suadiye’ye giderken Müze Gazhane’den geçip geçemeyeceğimizi sordum ve olumlu yanıtına da pek sevindim. Zira, Müze Gazhane’de “Bir Kendilik Öyküsü Naile Akıncı” sergisinin açılışına kıymetli sanatçımız Naile Akıncı Hanım’ın oğlu Cengiz Akıncı Bey davet etmişti. Ne yazık ki icabet edememiştik. 16 Ağustos’a kadar uzatıldığını, daha önce haber verebilirsem sergi ziyaretimize eşlik etme dileğini de zarafetle iletmişti.

Bir fırsatını yakalayıp Naile Hanım’ın sergisini gerçekten çok görmek istiyordum. Bunun öncelikle adımın geldiği Rengigül Hanım ile ilgisi vardı. Bu bir gönül bağı idi. Rengigül Hanım, II. Abdülhamid dönemi Adliye Nâzırı Mustafa Nâzım Paşa ile birlikte büyümüştü. Rengigül ve Nâzım adlarını ulema Tayfur Bey’in Aksaray’daki konağında eşi Büyük Hanım koymuştu. O konaktan da gelin çıkmıştı Rengigül Hanım, Sultan Reşad dönemi vakfiyesi olan iş adamı mebus ile izdivaç yapmıştı. Annem Güler Yaltırık ninesi Rengigül Hanım’ı pek sever, sayardı. Babam Prof. Dr. Faik Yaltırık ve kayınpederim Saffet Ural da. Bir aile kitabı yazılmasını annem çok istiyordu ve onun dileğini yerine getirerek 994 sayfalık ailemizin 150 yılını içeren e-kitabı, hayli meşakkatli de olsa 2017 yılında RE Books Arts Yayınevi’mden e-kitap olarak yayınladım. Kendi arşivimizi hayata geçirebilmek için kendi sponsorum oldum. Bu süreçte Nâzım Paşa’nın torunu kıymetli Nâzım Bey ve kıymetli eşi Tülin Hanım ile çeşitli vesilelerle birlikte olup sohbet etmekten, not almaktan mutlu oldum. Ersin fotoğrafları taradı. Birbirimizin bilgileri birbirini tamamladı. Annem göz yaşlarını tutamamıştı. Naile Akıncı Hanım’ı tam bir İstanbul Beyefendisi olan Nâzım Bey’den öğrendim. Naile Hanım’ın anne diye hitap ettiği babasının ikinci eşi de Nâzım Paşa’nın konağında eğitilmişler, zamanı geldiğinde de iyi bir izdivaç yapmasına destek olmuşlar. Osmanlı dönemi özellikle hukuk eğitimi almış, kitaplıkları kıymetli kitaplardan oluşan, musikişinas paşa konakları, konak sâkinleri ile bir eğitim yuvası olmuş. Ailemin bana aktardıklarından başka, o dönemi yansıtan kitaplarda da şahit oluyorum.

23 Temmuz’da Müze Gazhane’nin dış kapısından içeriye girdiğimizde Selanik rıhtımdaki Bienal’i anımsadık Ersin ile. İlk “Türk resim sanatının önemli kadın ressamlarından Naile Akıncı’nın, altmış yıl boyunca resmettiği, İstanbul’un en ilham verici semti olan Eyüp manzaralarından oluşan “Bir Kendilik Öyküsü: Naile Akıncı (1953-2013) Retrospektif” Sergisi”nin olduğu mekâna girdik. Broşürü aldım. Başladık sergiyi incelemeye.

“İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB), Demokrasi Yüzyılı etkinlikleri kapsamında, Türk resim sanatının öncü kadın sanatçılarının eserlerine yer veren bir sergi serisi” hazırlamış olduğunu okumak başkaydı, sergiyi gezerken incelemek tabii ki bambaşka bir haz veriyor.

“Cumhuriyet’in yetiştirdiği önemli sanatçıların ele alınacağı seri sergiler, Türk resim sanatında öncü sanatçıların ünik olarak nitelendirilebilecek özelliklerine odaklanmayı hedefliyor. Bu sergiler, Cumhuriyet Dönemi’nin sanatçı kadınlarının yaşamlarına ve sanatlarına odaklanırken Türk resim sanatının tarihsel süreçteki gelişimine de bir izlek sunmayı amaçlıyor” diye Atatürk Kitaplığı’ndaki tanıtımda ifade edilen hedef ve amaç gerçekten takdir edilir.

Küratör Doç. Dr. Ebru Nalan Sülün Hanım’ı da tebrik ederim. Çok rahat gezilebilen, insanı yormadığı gibi içine çeken bir sergi mekânı tasarlamış. Tabii bu bir ekip işi. Saks mavisi modern tek koltuğun arkasındaki ekibin ve teşekkürlerin, kurumların adının olduğu künyenin fotoğrafını çektim. Sergi Koordinatörü: Zeynep Çulha. Sergi Tasarımı: Dilara Tekin Gezginti, Sena Yıldız Akgül. Sergi Ekibi: Zeynep Dikmen, Deniz Özcan Şener, Selen Baycan Patır. Grafik Tasarım: Oya Çitçi. Videolar: TRT, Şahan Nuhoğlu. İmalat: Tempus Heritage Restorasyon. Baskı: 3T Reklam. Nakliye ve Kurum: Sergi Kur. Sigorta: Gülsoy Sigorta. Fotoğraf: Halil İbrahim Taşel.

İlk girişteki büyük boy “Naile Akıncı 1950” duvar panosu ve açıklaması bence çok etkileyici olmuş. Tam karşı duvardaki boydan boy 1920, 1950, 1980, 1990, 2000 kronolojik yaşam öyküsünden alıntılar ve fotoğraflar da bir o kadar etkileyici. Merdiven dizaynı ve ışık efekti de pek güzel bir sıcaklık vermiş. 1920, 1930 dönemini yansıtan Naile Akıncı Hanım’ın puantiye elbisesiyle zarif gülen yüzü ile uygulanmamak mümkün mü?

Sergi mekânın tam ortasında **“Tuvalerim benim mücadele sahamdır”, “My canvases are my battlefield” Naile Akıncı**, yazılı duvardaki tablo gerçekten çok can alıcı. Profilden Naile Akıncı arka fon doğa. Yeşilin, mavinin her tonu ile insana huzur veriyor. Ersin benim hayranlıkla bakışlarımı fotoğrafladığı için kendisine de teşekkür ediyorum.

Bir iç odada yaşamından kesitler var. Ersin *“Avize bizim avizelerden birine benziyor. Evinden getirilmiş sanırım”* diye duygularını dile getirdi. Kendi eşyaları olduğu belli oluyor. Boyaları, kırmızı kübik koltuğu ile anılara yolculuk yaptırıyor.

Sergideki tabloları bir düzen içinde, duvar tabakları gibi.

Duygulanarak sergiden çıktık ve Müze Gazhane’yi dolaşmaya başladık. Ersin ilgisini çeken tarihi yapıları inceledi.

“Müze Gazhane’ye Doğru...

Anadolu yakasının ikinci, İstanbul’un ise son gazhanesi olarak 1892 yılında hizmet vermeye başlayan Hasanpaşa Gazhanesi, tam 101 yıl boyunca şehrin aydınlatma ve yakıt ihtiyacını karşıladı. Zamanla teknolojisi eskidi, faaliyetinin çevre ve insan sağlığı için sakıncalı olduğu düşünüldü. 1993 yılında şehrin diğer gazhaneleriyle birlikte üretimine son verildi. 130 yıllık geçmişiyle Türkiye’nin en önemli endüstriyel miraslarından olan tarihi yapı, bir dönem İETT garajı olarak kullanıldıktan sonra kendi haline terk edilmişken yıllarca süren kamusal bir mücadeleyle kurtarılarak kapsamlı bir restorasyon sürecine alındı. Yeni dönemde kültür – sanat odaklı bir “yaşam alanı” konseptiyle İstanbul’a kazandırılan Müze Gazhane, 9 Temmuz 2021 tarihinde İstanbullulara kapılarını açtı. 7’den 70’e tüm kent sakinlerini kucaklayan Müze Gazhane, yerel mirasından ve kamusal yapısından aldığı gücü, evrensel bir vizyonla birleştirerek İstanbul için ilham verici bir yaşam durağına dönüşmeyi amaçlıyor.” 130 Yıllık Miras Müze Gazhane

İstanbul Kitapçısı’nı ziyaret etmeden olmazdı. Bazı ziyaretçiler kitapları inceliyorlardı. Pek hoşuma gitti. Galeri Gazhane, İklim Müzesi, Pazar Yeri, Afife Batur Kütüphanesi, Çocuk Bilim Merkezi, Şehir Tiyatroları – Meydan Sahne, Karikatür ve Mizah Müzesi ile geniş ve çağdaş bir mekân olmuş.

Karikatür ve Mizah Müzesi’nde karikatürün tarihsel yolculuğu siyasal, toplumsal etkileri ile etkileyici. Abdi İpekçi, Cemal Nadir Güler, Kozmo Togo, Necmi Rıza Atça, Sedat Simavi, Nehar Tüblek, Altan Erbulak, Suat Yalaz, Savaş Dinçel, Oğuz Aral, Semih Balcıoğlu, Aziz Nesin, Turhan Selçuk gibi... Asansörle yukarı çıktık, merdivenlerden aşağı inerken Ersin *“Bir an Amsterdam, Venedik, Selanik’te hissettim”* dedi. Merdivenlerden aşağı inerken Eye Museum’u hatırladığını düşünüyorum. Gazhane meydana da bir an benzer hislerdeydik. Mini sahafaların olduğu yer de ilgimizi çekti. Kitaplar arasında babamın danışmanlığını yaptığı Tuğrul Mataracı’nın *“Ağaçlar”* kitabını görmekten de memnun oldum.

Gençlerin bir kısmı çalışma mekânlarında bilgisayar başındaydı. Bir baba çocuğunun elinden tutmuş İklim Müzesi'ne doğru ilerliyordu. Kimi aile çoluk çocuk kafeteryalarda oturmuş sohbet ediyorlardı. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün hedeflediği çağdaş çizgisindeki görüntülerle mutlu oldum.

“Bir Kendilik Öyküsü Naile Akıncı” sergi kataloğunun Önsöz’ünde Belediye Başkanımız Ekrem İmamoğlu, Cumhuriyet’in 100. Yılına, Atatürk ve Cumhuriyet’in kurucu kadrolarına, Cumhuriyet mirasındaki kültür ve sanata atıfta bulunarak “Hazırlık aşamasından sergilenme sürecine kadar bu yapıtların İstanbullularla buluşmasına vesile olan herkese teşekkürlerimi sunuyor; sanat aracılığıyla Cumhuriyet’imizin “düşüncesi hür, anlayışı hür, vicdanı hür nesiller” yetiştirmesine katkıda bulunan tüm sanatçılarımızı Naile Akıncı’nın şahsında saygı ve minnetle selamlıyorum” diye duygularını dile getiriyor. Ben de annemin babaannesi Çerkes Rengigül Hanım ve eşimin babaannesi Balatlı Çerkes Seher Hanım’dan (Akçakoca ilk kadın belediye meclis azası) itibaren bir İstanbullu olarak Sayın İmamoğlu’na, Sunuş’u kaleme alan Mahir Polat’a ve çalışma arkadaşlarına teşekkür ediyorum.

“Görsel ve Ruhsal Olana Retrospektif Bir Bakış” başlığı altında Doç. Dr. Ebru Nalan Sülün, “Neden Kendilik?”i Heidegger’e atıfta bulunarak “Hayata dair yaşam direnci ve Eyüp”e dikkat çekiyor. “Yaşamı, Eğitim Süreci ve Tanıklıklar”da “Nişantaşı Kız Ortaokulu’ndaki resim öğretmeni Sanayi-i Nefise’nin ilk kız öğrencilerinden İhsan Rıza Hanım’ın teşviki ile Güzel Sanatlar Akademisi’ne girmeye karar verir” ifadelerine doğma büyüme bir Nişantaşılı olarak mutlu oluyorum. Bildiğim Teşvikiye ve Nişantaşı gözlerimin önünden geçiyor. Zaman zaman da yazılarımda bahsediyorum. Nazım Paşa’nın torunu kıymetli Nazım Bey ile bir yemekte konu Teşvikiye’ye gelmişti. “Dikkat ederseniz eski sakinler çoğunlukla Saray bağlantılı aile köklerinden gelir Teşvikiye’de” demişti.

Anneme de Rengigül Hanım’ın kitabı yazılırken “Neden Amiral Bristol’de doğdum?” diye sorduğumda “Evimize yakındı, temiz paktı” diye doğal bir cevap vermişti. Bir mahalle kültürü, yaşamı vardı. Nerede oturuyorsanız orada doğar, o okullarda okurdunuz, ama şöyle de bir güzel özellik vardı. “Güler Yaltırık’ın ifadeleriyle doğum: “İlk aklıma gelen; Amerikalı hemşireler. Amerikan sisteminde kurulmuş “nurse”ler yâni hemşireler okulu vardı. Oradaki hemşireler hepimize bakıyordu. Dr. Ayhan Tunak, bizim doktorumuzdu. Genç, dinamik, akıllı bir hocaydı. Çok da güzel doğurttu. Dört aylık hamile iken gitmeye başladım. Eşinin ailesi Çerkez idi. Güzellik kraliçesi Keriman Halis’in annesi, kayınvâlidesiydi. Tavsiye üzerine doktorumuz olmuştu. “Biz, Amerikan Hastanesi’nde doğurmak istiyoruz.” dedik.” Yani bir Çerkes bağlantısı hiç de tesadüf değildi ve bunu annesini çok sevip sayan, “İzniniz olursa annemin adını vermek istiyorum” diyen ilk sinemacılardan Haydar Sarıali dedem organize etmişti.

Naile Akıncı Hanım’ın kıymetli hocası ressam İhsan Rıza Hanım ile ilgili araştırmalarım sürüyor. Salah Birseli de aktarmaya çalıştığım Suadiye makalemde olabildiğince detaylı yazmayı düşünüyorum. Salah Bey de malum Nişantaşı Erkek Ortaokulu’nda Fransızca hocası imiş. Nişantaşı Kız ve Nişantaşı Erkek ortaokullarındaki bazı hoca ve öğrencilerden kesitlerle o döneme ışık tutacağını düşünüyorum. Bir de sürpriz Nehir Söyleşi yaptım değerli bir sanatçımızla. Kendisi de Nişantaşı Kız Ortaokulu’nda okumuş. Çok zarif bir hanımefendi. “Sınıftan bir Ayten Alpman bir de ben ses sanatçısı olduk” demişti. Yakın bir zamanda yayınlacağımı planlıyorum.

“1938’de açılan akademi giriş sınavlarını kazanarak ilk çalışmalarına **Bedri Rahmi Eyüboğlu, Nurullah Berk ve Léopold Lévy** ile başladım” diyor Naile Akıncı Hanım. 1943 yılında Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü Orta Kısmı’ndan mezun olmuş. Akademi’nin Yüksek Resim Bölümü **Zeki Kocamemi** atölyesine 1949 yılında kaydını yaptırıyor ve 1952 yılında mezun oluyor. Hocası Kocamemi’den etkileniyor.

Benim en çok ilgimi çeken şu oldu:

“Bu ziyaretlerimin birinde **Zeki Kocamemi** hocam; “**Naile**, sana uzun zamandır armağan etmeyi düşündüğüm bir şey var. Bunu en iyi biçimde değerlendireceğine ve saklayacağına inanıyorum. Hedefine ulaşmak için sarf ettiğin çabaların ve mezuniyetinin bir anısı olarak, **sana Münih’te yaptığım eskizlerin yer aldığı defterimi veriyorum...**” **78 parça eskizin yer aldığı albümü hediye etmişti. Her biri benim için önem taşıyan birçok ödül kazandım. Ancak bunların hiçbirisi beni hocamın armağanı kadar etkilemedi.”**

Müthiş güzel, çok kıymetli bir armağan ve “hoca-öğrenci motivasyonu”na da örnek teşkil eder. Kocamemi Münih eskizleri ile çok kıymetli bir sergi açılır ya da bir katalog çalışması yapılabilir diye düşünüyorum. Sanırım bu armağan Naile Hanım’ı motive etmiş ve o azimle yoluna devam etmiş.

“**Zeki Kocamemi** 1900’de İstanbul Fatih’te doğdu. Babası Mahmut Rasim, Evkaf müfettişiydi. Edebiyatçı ve siyasetçi **Hamdullah Suphi Tanrıöver**, Zeki Kocamemi’nin amcasıydı. 1916’da Sanâyi-i Nefise Mektebi’nde eğitimine, hazırlık sınıfında Hikmet Onat ile başladı. 1918’den mezun olduğu 1922’ye kadar **İbrahim Çallı**’nın atölyesinde çalıştı ve bu yıllarda Galatasaray Sergileri’ne katıldı. **1922’de Türk Ocağı tarafından resim eğitimi almak üzere Münih’e gönderildi. Burada sırasıyla Heinemann’ın ve Hans Hofmann’ın atölyelerinde çalıştı. 1927’de Münih’ten döndü.** Aynı yıl Trabzon Lisesi’nde resim öğretmenliğine başladıktan sonra 1928’de tekrar İstanbul’a geldi. 1929’da Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği’nin kurucu üyeleri arasında yer aldı. 1930’da Güzel Sanatlar Akademisi’nin İç Mimarlık Bölümü’nde asistan olarak görev aldı. 1933’te 1936’ya kadar sürecek olan Güzel Sanatlar Akademisi Dahili Mimar ve Mobilya Muavinliği görevine atandı. 1937’den 1949’a kadar Resim Bölümü başkanlığına getirilen Léopold Lévy’nin asistanı olarak çalıştı. 1939’da 1. Devlet Resim ve Heykel Sergisi’nde Atatürk’ün Cenaze Merasimi adlı tablosuyla birincilik ödülünü aldı. d Grubu’nun 1930 ve 1940’larda gerçekleştirdiği sergilerde yer aldı. 1945’te Resim Bölümü’nde kendi atölyesini açtı ve 1959’daki ölümüne kadar bu görevi sürdürdü.”SSM (Sakıp Sabancı Müzesi)

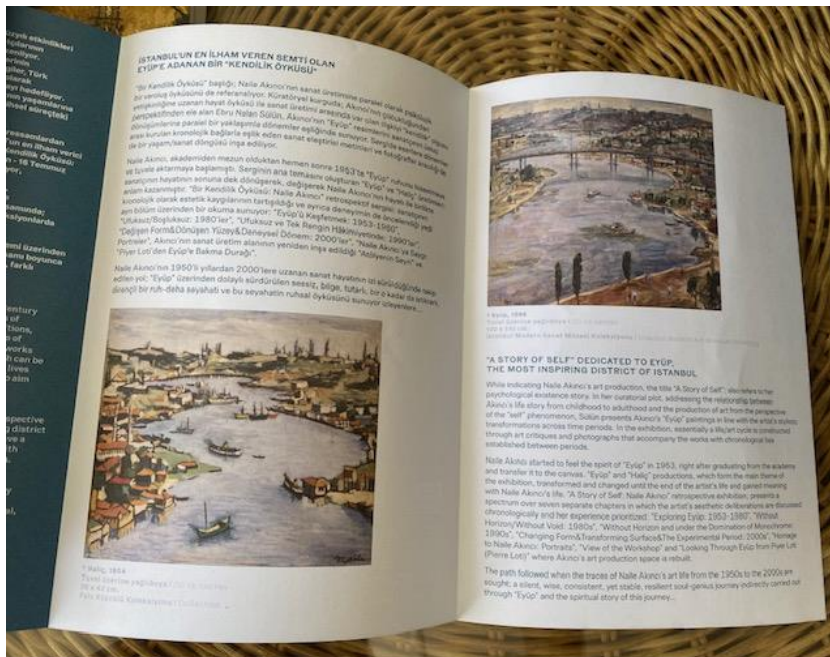
Sergi kataloğu “**Naile Akıncı Üzerine Cengiz ve Lale Akıncı ile Röportaj**” ile devam ediyor ve aklımdaki soruların bazılarına cevap olabiliyor. Röportaj çok içten.

“Sanat sevgimin doğrultusunda annemin edindiği bir kişisel koleksiyonu vardı. Elbette bu koleksiyonun varlığı benim de koleksiyoncu olmamda büyük etkindir. Belki de koleksiyonumdaki en önemli ilk eser annemin mezuniyetinin ardından **Zeki Kocamemi’nin Münih döneminden bir desen defteridir.** Ben, annem mezun olmadan önce doğmuşum. Annem bana bu defteri yaklaşık ben daha 18 yaşında iken hediye etti, demek ki 1969 yıllarındaydı, ben aslında bu hediye ile koleksiyon yapmaya karar verdim.”

“**Ahmet Hamdi Tanpınar** annemin sanat tarihi estetik hocalarıdır. “İstanbul benzersiz güzellikleriyle ressamlar için çok büyük bir esin kaynağı hem de bir tuzaktır” dermiş.”

Cengiz Akıncı Bey, röportajda annesi Naile Akıncı Hanım ile Eyüp ve Piyer Loti’de geçen ilk gençlik anılarını pek güzel dile getirmiş. Annesinin tuvalini taşıdığını, bahçelerde, meyve ağaçların tepesinde çocuklarla oynadığını, annesini resim yaparken izlediğini, erken yaşta annesini kaybeden Naile Hanım’ın annesine yakın olabilmek duygusu ile Eyüp’e gitmeye başladığını, öncesinde Eyüp Sultan Camii avlusunda bulunan türbeye gidip, annesine dua ettiğini vurgulamış. Naile Akıncı Hanım’ın annesi inançlı ve aydın bir Çerkes kadını imiş ve eşine “Bu kızı okutmazsan iki elim yakandadır” demiş.

Cengiz Akıncı Bey’in eşi Lale Akıncı Hanım da röportajda babasının sanata bakış açısını aktarmış ki bu çok önemli bir detay bence: “... kız kardeşimle beni 15-16 yaşlarındayken Cambridge’e bir yaz okuluna göndermişti. Hafta sonları Londra’ya inecektik, yaşıyoruz da ufak. Sınırlı programlar yapıyoruz. Babam tembihledi; “Sakin ha, National Art Gallery’i gezmeden dönmüyorsunuz. Orada Degas’nın balerinleri var. Benim için gidin seyredin, öğrenin” demişti.” Lale Hanım’ın babası Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı, çok kıymetli bir hukuk hocamızdır. Cem’i Bey (Prof. Dr. Cem’i Demiroğlu) ile çalıştığım dönemden biliyorum.

Bir bilim adamının kızı olarak Edinburgh, Londra’da eğitim görme, ailemle yaşama şansım oldu. Büyüdükçe de Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde iş ve özel ziyaretlerimizde babamdan bizlere aşılanan ve yaşam biçimimizi oluşturan tarihi değeri olan botanik ve doğa bahçeleri başta olmak üzere kültür sanat mekânları, kütüphaneler, üniversite kampüsleri, tarihi önemi olan dini yapılar, müzeler önceliğimiz oldu, çocuğumuz da küçüklüğünden beri böyle bir yaşantıyla büyüdü.

Katalog “Narin ve Kararlı Naile Teyze” Eda Kehale Argün, “Veryüzüne Çökelen Gök Kubbe” Mehmet Ergüven, “Bir Sanatçının Dünyasını Kavrama Fırsatı Olarak “Retrospektif” Ömer Faruk Şerifoğlu, “Değişen ve Değişmeyen Arasında Eyüp’ün Yakın Tarihi” Timur Hammond, “Katalog”, “Yaşam Öyküsü” ile devam ediyor ve “Seçilmiş Kaynakça” ile bitiyor.

Seçilmiş Kaynakça’da “Ural, Rengigül, Ben-Sen-Onlar: Sanatçı Kadınların Yüzyılı, Ebru Esra Satıcı ve Şeyda Çetin ile Röportaj” kaydına çok mutlu oldum. Kıymetli dostum, imzalı kitapları ve hediyeleri arşivimde olan Jale Yılmazbaşar ve bir köşesinde beni iyilikler ile yazan, Boğaziçili büyüğüm Tuğrul Şavkay ile aynı sayfada yer almaktan da ayrıca çok mutlu oldum. Kaynakçalarda yazılarıma yer verilmesi beni kitap, makale yazmak, çizim yapmak, kitapların içinde yer almak kadar mutlu ediyor.

Konumuz Müze Gazhane’de “Bir Kendilik Öyküsü Naile Akıncı” Sergisi idi. Konumuz ile ilgili olarak Nişantaşı Kız Ortaokulu’ndaki resim hocası İhsan Rıza Hanım ile birlikte İngilizce hocası Nesteren (Sadık) Aygen Hanım’ı ve Nesteren Hanım’ın babası gazetecilerin duayeni *Mahmut Sadık Bey’i de andık. Mahmut Sadık Bey’in 1311’de (1895) Servet-i Fünûn’da çıkan “**Müzelerden İstifâde**” adlı yazısını Ece S. Tanyeli Hanım çevirmiş. Kendisine teşekkür ederim. Arşive kayıtlı olan bu kıymetli çeviriyi konumuzla alakalı olması nedeniyle vermek istedim.

“Kadri [Mahmut Sadık] 1864-1930. İstanbul’da doğmuştur. Mekteb-i Sultanî’de orta öğrenimini, Mekteb-i Mülkiye’de yükseköğrenimi tamamlamış olup, tarım tahsilini gerçekleştirebilmesi maksadıyla Almanya’ya gönderilmiştir. Bir sene boyunca Berlin’de ikâmet ettikten sonra Türkiye’ye dönen Sadık, bir süre devlet memuriyetinde bulunmuş, ardından gazeteciliğe başlayarak Cerîde-i Havâdis, Târîk, Sabah, Saadet, İkdâm, Tercümân-ı Hakîkât gazeteleri ile Servet-i Fünûn dergisinde uzun yıllar mesâi yapmıştır. Balkan Harbinde Sabah gazetesi muhabiri olarak Viyana’da bulunan Sadık, Anadolu-Bağdat Demiryolu İdaresi Neşriyat Amirliği görevini ifâ etmiş ve “Demiryolları” ile “Uyanış - Servet-i Fünûn” dergilerinin mesul yazı işleri müdürlüklerini yürütmüştür. Eğitimlik görevinde de bulunan Sadık, Türkçe, Fransızca hesap, tarih, iktisâdî coğrafya, usûl-i mâliye öğretmenliği de yapmıştır. İkinci Meşrûtiyet’ten sonra Yeni Gazete’de fıkra ve siyasi mizah yazıları yazan Sadık, 1917 senesinde Matbuat Cemiyeti Başkanlığına seçilmiştir. Kudüs’te de bir dönem ikâmet eden Sadık, 1903 senesinde ülkesine avdet ederek gazetecilik mesleğini sürdürmüştür. Sadık kaleme aldığı çeviriler ile matbuata büyük katkılar sağlamıştır. Bazı yazılarında “Osman Galip” ve “Kadri” isimlerini kullanan Sadık bu yazısında Kadri ismini kullanmış olup, gazete ve mecmualarda müzelerle ilişkin neşr edilen yayınların halkın teveccühünü kazanabilmek için sade ve eğlenceli bir dille kaleme alınması tartışmaları üzerine değerlendirmelerini kaydetmiş; müzeleri ziyaret eden halkın ilgisinin taze kalması için önerilerde bulunmuştur. Mezkûr yazı, Servet-i Fünûn’un 238 No’lu sayısında, 21 Eylül 1311 tarihinde yayımlanmıştır.”

“Müzelerden İstifâde”

“Avrupa ve Amerika’da müzelerin envâi var. Her ne kadar müze deyince anlaşılan asâr-ı atîkanın bir mecmâidir. Fakat ilm-i medeniyetin her köşesinde bir taraftan açılmakta olan müzeler asâr-ı atîkayı ihtivâ etmek üzere tertip olunmayıp belki lâyenkatı’ teceddüt ve terakki etmekte olan asâr-ı muhtelif-i sinâ’iyeyi hâvi olmak üzere müzeler yapılmaktadır. Sergilerle müzelerin şimdiki hâlde bir farkı var ise müzenin daha ciddi daha esaslı olmakla beraber pâyidâr olan tesisât-ı nâfi’adan addedilmelidir. Müzelerin Avrupa’da terakkiyat-ı mu’ârefe hizmeti fevkalade olup ulûm-u mütenevviadan her birine ait ayrıca bir müze teşkil edilmekte ve bu müze o ilimle müteavgil olanlara gayet değerli hizmetler etmektedir. Hayvanât müzesinde en adi ve en küçük böceklerden en cism-i hayvanâta kadar her birinin kendileri kurutulmuş ve dolmuş bir surette bulundurulduğu gibi nesilleri pek çok zaman evvel münkati’ olmuş olanlarının bile iskeletleri olsun konuluyor. Nebâtât müzesi ise her cins otların ve çiçeklerin ve ağaçların birer numunesini ihtivâ eder. Bu müzelere birer de hayvanât ve nebâtât bahçesi mülhak olursa bu iki ilm-i tabî’den istifâde her cihetle temîn edilmiş olur. Biz bu makalemizde müzelerin tâ’mîm-i ma’ârif ve halkın tevsî-i mâ’l’umâtı hususundaki hizmet-i mühimesinden bahsetmek sadedinde değiliz. Bu ciheti musaddak addederiz.

Ancak Vaşington müzelerinden birinin müdürü olan Mister Good’un Seyans nâm mecmûâ’-i mühimenin bir makalesinin şâyân-ı ehemmiyet fıkralarını zikrelemek istiyoruz. Bu zâtın meydana koyduğu fikirler gerek yeniden bir müze teşkilinde yâhut mevcut müzelerin hüsn-ü idâresi husûsunda pek fayda-bahş olacağını bazı gazeteler ve risâleler tasdik ediyorlar. Müzeden istifâdeyi temîn için dâimâ halkın mizâcına hizmet etmek lâzımeden olup bu da ancak müzede şayan-ı dikkat olan cihetlerin tebdîl ve tahavvülüne sûret-i dâimede gayret etmekle mümkündür. Velez ki asâr-ı atîkayı hâvî olan bir müze olsun. Eğer bunu halk bu sene gördüğü tarzda gelecek sene de görüyorsa ve bu hâl birkaç kere tekrar eder ise o müzeye birkaç kıymetdâr u cüdâ halk tarafından görülmesi ve tedkik olunması faide-i külliye bahşedecek eserler de vaz’ ederlerse halk buna gelip bakmakta müsâamaha eder. “Adam gördüğüm müze!” der de geçer. Halk madem ki biraz da âlâyîşe meyyâldir ve bu meyyâlân umûmidir. Niçin bu meyil-i tabî’ye hizmet ederek istifâde-i hediyein temini husûsuna gitmemeli. Nitekim bazı ulûm u fünûn gayet ağır bir dâire dahilinden çıkarılmış ve bu ulûm u fünûna dair ulûmpesendâne ve eğlenceli eserler yazılarak bu suretle fevâidi tâ’mîm olunmuştur. Velez ki bir şeyde ciddi fâide olsun. Eğer halkın cânını sıkacak ve gayret-i mütemâdiyesini icâb edecek, kendine yorgunluk verecek tarzda olursa bundan kaçanlar çok bulunur. Gazetelerde bile böyledir. Gazetelerin ve risâlelerin en ağır en ciddi ve en mühim mübâhasesini ve makâlât-ı tavîlesini saatler sarf edip düşünce ile okuyanlardan sonra mizâh-âmîz ve kısaca fıkralarını okuyanlar daha çoktur.

Bu hâlde bir mesele-i fenniye öğretilmesinde fâide görülür ise yahut ciddi bir mebhâs ortaya konulmak istenilirse ciddiyâta eğlence karıştırmanın katiyen aleyhinde bulunanların fikrine muhâlif olarak o mesele yahut o mebhâs sade ve eğlenceli yazılırsa okuyanı pek çok bulunur. Ciddiyât, erbâb-ı ihtisâs için lazımdır. Lakin gazeteler ve risâleler eğer umûm için ise fevkalade ciddi ve yalnız erbâb-ı ihtisâsı müstefid edecek makalelerden zaten ictinâb ederler. Müzeler erbâb-ı ihtisâs için addedilirse bunca külfetle tertîb ve küşâd olunan ve muhâfazası emrinde küllî masraf ihtiyâr edilen bu tesisâtta edilecek istifâde pek az kimselere münhasır kalır ve umûm istifâde edemez. Umûmu tettebbû'ât-ı fenniyede bulunmaya ve iktisâbât-ı ilmîyeye sây etmeye cebr etmek müşkildir ancak bunlara heves verip kendileri arzu ile tahsîl-i ilm ve kesb-i mâ'lûmât eylemelidirler. İşte müzeler hakkında beyân-ı efkâr eden Mister Good bu re'ylere bulunuyor. Mister Good'un makalesini tenkîd edenler efkârından yalnız müzeler değil umûmen istifâde-i mâneviye-i umûmîye çalışan tesisât istifâde edebileceğini teslim etmektedirler. Bir de usûl ve terbiye tahsîli gayet vâsi' bir fen olup tecârib-i müteâddide ile değiştirilmektedir. Mesela bundan on beş sene evvelki kimya tahsili ile şimdiki kimya tahsili arasında dağlarca fark vardır. Hayvanât ve nebâtât tahsilinde de teshîl eder yolda çareler bulmuşlardır. İşte bu terakkiyâta göre müzelerin tertibâtı da değiştirilmeli mizâc-ı ahâli de bir an nazardan dur tutulmamalıdır. Bir müze dâ'imâ bir halkın merakını tahrîk edecek bir nokta bulmalı. Hiç olmazsa elindeki eşyayı dâ'imi surette yeni ve modaya muvaffak bir biçimde istif etmelidir ki halkta merak hâsıl olsun... Meselâ bir asârı atika müzesinde bile bir iki ay asârın kıymet-i tarihiyesi üzerine istif yapılmış ise birkaç ayda kıvâm itibârıyla eserler ayrılmalıdır. Halbûki bir müzeye bir şey konuldu mu, yaftası altına yapııştırıldı mı artık onunla kimse meşgul olmuyor. Ne müzedekiler ne de halk... Her iki taraf intizar ediyor ki yeni bir şey gelsin. Her vakit yeni bir şey bulunmak mümkün değildir. Bilhâssa eski bir şey olur da buna vukûfu olmayanlar bulunabilir. Halbûki kesb-i vukûf etmeği diğer bir takım halkın göreneğine kapılarak ar addeder. Mesela bir müzeye gitmek ister de “vay şimdiye kadar gidip görmedik mi?” demesinler diye çekinir.

Müzelerin sûret-i dâ'imede intizârının tecdîdi bu hicâbı da ortadan kaldırır. Müzeler değil büyük gazinolar, tiyatrolar bile bu kaideye râğbet ederler. Her akşam bir oyun oynayan tiyatro çabuk müşterisini kaybeder. Değil her akşam bir oyun, eski oyunları çokça tekrar edenler de kazanç çok bulamaz. Çoktan beri yeni bir oyun oynamadı diye halk tiyatro idaresini zemm u takbîh eder. Gazinolarda da bir iki çalgı takımı getirmek haylice müşteri celbine vesile oluyor. Gazino, tiyatro gibi zevk-u safâ mahali addedilen müessesâtın müdürleri halkın mizâcına hizmet etmek dakikasını fevkalâde bilirler. Gazeteciler de buna vakıftır. Bir gazete yahut bir risâle doğrudan doğruya menafi-i umûmiyeye hâdim addedilir. Lakin gazeteci dâ'im'a yeni bir şey bulmaya çalışır. Halkın merakını tahrîk edecek bir nokta ihtirâ etmek gazeteci için büyük bir şeydir. Hem de risâleler gazeteler eğer makâlâtı mühime ve ciddiye ile millî olarak neşr edilirse ne kadar müdekkikâne mürettep olsa yine müşteri bulamaz. Ziyân eder. Devam edemez. Bunun için hercai mübâhese, eğlenceyi fıkralara lüzûm vardır. Umûmun, istifâde-i mâ'neviyesine hizmet husûsunda müzeler de bu kâideden hariç tutulmaz. Nasıl bir tabî-i hâzık “mutlak sûrette filân illete ilâç bu ilâçtır” diye ısrar edip gitmez. Ve bünyeyi ve mizâcı gözeterek hastasına ilâç verir. Bunun gibi asâr-ı ciddiye-i fenniyenin tâ'mimini derûhte eden de gayet ağır ibârelerle yazı yazmaktan çekinmez. Yine böyle müzelerde bu gibi ciddi tesisât, nümâyîş ve âlâyîşle tevîk olunamaz diye ısrar göstermeyip hüsn-ü tabî'atına ve ahlâk-ı millîyeye muvaffâk câlib-i merâk bir tarzda tertip olunmalı. Ufak tefek eğlencelerle halk müzelere celb edilmeli ki bunların istifâde-i mâneviyesi de tâ'mim ve temîn edilmiş olsun...”, “Kadri. İstanbul: Servet-i Fünûn, 1311 (1895) Cilt: 10, Sayı: 238, Sayfa: 55-58. Ahmed İhsan ve Şürekâsı Matbaacılık Osmanlı Şirketi / İstanbul,” Kadri [Mahmut Sadık]. (1311). Müzelerden İstifâde. (Ece S. Tanyeli, Çev.). Uluslararası Müze Eğitimi Dergisi, 4(1), 70-78. <https://doi.org/10.51637/jimuseumed.1038610>

Naile Akıncı Hanım ebediyete intikâl ettiğinden itibaren de yaşamaya devam eden, saygın ve örnek büyüklerimizden, bu makalede adı geçen nice değerli büyüklerimiz gibi.

Adliye Nazırı Mustafa Nâzım Paşa'mızın konağı ve Çerkes köklerimizle gönlümüzde özel bir yeri olan Naile Akıncı Hanım'ı saygıyla anıyor, örnek hayırlı bir evlat olan kıymetli oğlu Cengiz Akıncı Bey'e, sevgili eşi Lale Hanım'a ve bu sergide emeği geçenlere saygı ve teşekkürlerimi iletiyorum.